

กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา
เพื่อส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก

Conceptual Framework for Area – Based Learning Management in
Social Studies to Promote Global Citizenship Ethics Skills

อาทิตย์ ต้นมาเชื้อ Artit Tonmachea^๑

จารุณี ทิพยมณฑล Jarunee Dibyamandala

ชรินทร์ มั่งคั่ง Charin Mangkhang^๒

Received: August, 16, 2019

Revised: March 2, 2020

Accepted: March 4, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา และ ๒) เพื่อเสนอกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบการศึกษาความเป็นพลเมืองโลกของ UNESCO มีระเบียบวิธีวิจัยได้แก่แบบสังเคราะห์เอกสาร จากนั้นนำแนวคิดที่สังเคราะห์ขึ้นออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีผลการศึกษาวิจัย กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย ๑) การศึกษาบริบทในพื้นที่ ๒) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) การกำหนดคำอธิบายรายวิชา ๔) การวิเคราะห์กิจกรรม ๕) การทำแผนการจัดการเรียนรู้ ๖) การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข ๗) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ๘) การปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข และทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกในกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ มี ๓ ประการ ได้แก่ ๑) สัมปรีชธรรม ๗ ๒) ไตรสิกขา และ ๓) ไตรลักษณ์

---

^๑ หลักสูตรการสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Email :
Artit_tonmachea@cmu.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 0908915775

Department of Curriculum Teaching and Learning, Faculty of Education,
Chiang Mai University Email: Artit_tonmachea@cmu.ac.th Tel. 0908915775

^๒ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Email :
Artit_tonmachea@cmu.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 0908915775

Department of Curriculum Teaching and Learning, Faculty of Education,
Chiang Mai University Email: Artit_tonmachea@cmu.ac.th Tel. 0908915775

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่, วิชาสังคมศึกษา, ทักษะจริยธรรม, พลเมืองโลก

Abstract

Research article on conceptual framework for area – based learning management in social studies to promote global citizenship ethics skills. The Proposes of this research are 1. learning the conceptual framework for area – based learning management in social studies and 2. presenting the conceptual framework for area – based learning management in social studies to promote global citizenship ethics skills according to the UNESCO global citizenship education framework. Research methodology because it was synthesized by the data and the researches related to the Management in social studies. The research results indicated that The concept of area-based learning management in social studies are consisted of 1) Local survey 2) Basic education method 3) Suitable subject’s outlines 4) Class evaluation 5) Worksheets processing 6) Verification and improvement 7) Apply the management outline 8) The development and improvement and Presenting the concept global citizenship ethics skills which are 3 points ; 1) qualities of a good man 7 2) the Threefold Learning and 3) the Three Characteristics

Keywords: Area – Based Learning Management, Social Studies, Ethics Skills, Global Citizenship

๑. บทนำ

"การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก" (GCED) เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์โครงการด้านการศึกษาประจำปี 2557-2560 ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งมีความหมายต้องการให้ผู้เรียนรู้ในทุกช่วงวัยมีความรู้และทักษะจริยธรรมซึ่งมีรากฐานและตระหนักถึงการเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมในสังคม ความหลากหลาย ความเสมอภาคทางเพศ และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการเสริมพลังให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สู่การเป็นพลเมืองของโลกที่มีความรับผิดชอบ และเกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตในสังคม^๑

ทักษะจริยธรรมของความเป็นพลเมืองโลกเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการสร้างคุณลักษณะของพลเมือง เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการสร้างอนาคตให้กับผู้เรียน^๒ เป้าหมายของ

การศึกษาความเป็นพลเมืองโลก คือการเพิ่มขีดความสามารถให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทอย่างแข็งขันทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาความท้าทายที่กำลังเกิดขึ้น การศึกษาความเป็นพลเมืองโลกมีแนวคิด 3 มิติ คือ 1) มิติทางปัญญา 2) มิติทางความคิดและสังคม และ 3) มิติทางอารมณ์และพฤติกรรม^๓

การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาเชิงพื้นที่ชินทร์ มั่งคั่ง กล่าวว่ามีผลประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรนำมาซึ่งการจัดทำหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ท้องถิ่นและชุมชนทุกมิติได้มีโอกาสร่วมกันพัฒนาขึ้นมา ในท้ายที่สุด พลเมืองในท้องถิ่นจะเกิดจิตสำนึกร่วมในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง ดังคำกล่าวของฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) ที่ว่า "House make a town ,but citizens make a city" ซึ่งมีความหมายว่า บ้านสร้างที่นั่นเป็นเมืองขึ้นมา แต่พลเมืองต่างหากทำให้ที่นั่นเป็นเมืองจริง ๆ สอดคล้องกับแนวคิด

^๑ Kanya D'almeida, **When a Kid With Low Self-Esteem Dreams of Becoming the President**, IPS News [Online], 15 June 2015. www.ipsnews.net/2015/06/when-a-kid-with-low-self-esteem-dreams-of-becoming-the-president/

^๒ UNESCO, **The ABCs of Global Citizenship Education : programme and meeting document UNESCO**

[Online], March 2017.

www.unesco.org/new/global-citizenship-education, 2.

^๓ เรื่องเดียวกัน, ๔.

^๖ ชรินทร์ มั่งคั่ง, **อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน Ideology : Social Studies Curriculum for all**, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), 423.

ของณัฐธิดา เย็นบำรุงและจุฑามาศ พูลสวัสดิ์^๓ ได้กล่าวว่า แนวนโยบายการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นฐาน (Area – based Education) สามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเข้าด้วยกัน

การสร้างเยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองโลก มุ่งเน้นให้เยาวชนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการมีทักษะจริยธรรมทางด้านความคิด การเรียนรู้การทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร และความร่วมมือ การทำงาน ซึ่งเกิดจากการสร้างจิตสำนึกใน 2 ลักษณะคือ สร้างให้รู้จักคิด และสร้างให้เป็นมนุษย์ที่มีความเข้าใจในวิถีชีวิตของแต่ละปัจเจกและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับกระบวนการเพื่อเตรียมเยาวชนให้ออกไปดำรงชีวิตในโลกนอกโรงเรียนได้ โดยกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ครูจะไม่ใช่แต่เพียงผู้มอบความรู้ให้แก่นักเรียน แต่ต้องเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย ๑) สัปปริยธรรม ๗^๔ ๒)

ไตรสิกขา^๕ และ ๓) ไตรลักษณ์^๖ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตของแต่ละปัจเจก และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ก็จะนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีจิตเคารพต่อผู้อื่นตลอดจนธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเอง เยาวชนในปัจจุบันนี้ขาดทักษะด้านอาชีพและทักษะจริยธรรมการใช้ชีวิตทักษะเหล่านี้ซึ่งมันเป็นที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

ประการที่สอง ผู้เรียนต้องการครูที่ดี บทเรียนของประเทศฟินแลนด์และแคนาดา ก็ตอกย้ำถึงความสำคัญของข้อเสนอเหล่านี้ : “ถ้าเราจะปฏิรูปการศึกษาเราต้องให้ความสำคัญกับครู ไม่ใช่ส่วนอื่นไม่สำคัญ แต่ควรจะเน้นที่ครู เรื่องของจิตวิทยาในการสอน การจัดการกระบวนการการสอนบางที่ที่ต้องใช้ประสบการณ์” ที่ต้องการสภาพแวดล้อม/บริบททางสังคมที่ดี หากพื้นที่เหล่านี้มีพื้นที่สร้างสรรค์มากเพียงพอ มีพื้นที่แห่งการเรียนรู้ก็จะทำให้เด็กได้รับโอกาสที่จะเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ทักษะจริยธรรมที่จำเป็นต่อตัวเยาวชนนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง และภาคธุรกิจ โดยในด้านหนึ่ง โรงเรียนต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดการมากเพียงพอที่จะออกแบบการเรียนการสอนให้ตอบโจทย์ทั้งการเรียนรู้อิงศตวรรษที่ 21 และมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

จากปัญหาดังกล่าวได้มีการศึกษาองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์วิถีชีวิต

^๓ ณัฐธิดา เย็นบำรุงและจุฑามาศ พูลสวัสดิ์, *Vibrant Lampang กลมกล่อมไปกับวัฒนธรรมเมืองลำปาง*, ลำปาง : วารสารศูนย์ศึกษามหานครและเมือง (FURD_RSU), ๒๕๖๐, ๑-๗.

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*,

พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ, ๒๕๔๖), หน้า ๒๘๗

^๕ อ.จ.ด.ก. ๒๐/๕๒๑/๒๕๔.

^๖ อ.จ. ด.ก. ๒๐/๕๗๖/๓๒๑

วัฒนธรรมผ่านแบบเรียน เอกสาร ความเข้าใจของท้องถิ่นผ่านมุมมองของนักเรียนตามกระบวนการแผนที่ชุมชนประวัติศาสตร์ชุมชน มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูล การสังเกต การสัมภาษณ์ทำให้เห็นรากเหง้าตัวตนของตนเองและชุมชน เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประเด็นของการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดการวางแผนในอนาคตโดยมีการวางแผนริเริ่มจากครูสอนชาวบ้านรวมถึงวิทยาการในพื้นที่การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีสภาพที่แตกต่างกันออกไป ในการนำหลักสูตรที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นค่านิยมทางการศึกษานำไปจัดการเรียนการสอนระดับท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ชีวิตจริงในชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ใช่หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเชิงพื้นที่ด้วย^{๑๑} ตามหลักของปรัชญาพิพัฒนานิยมเป็นปรัชญาการศึกษาที่เน้นการพัฒนาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความเชื่อว่าการดำรงชีวิตที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการคิดที่ดีและการกระทำที่เหมาะสม^{๑๒} แนวคิดของ

Dewey ซึ่งมีจุดเน้นที่การศึกษาคือความเจริญงอกงาม (education as growth)

นอกจากนั้นแล้วการศึกษาเด็กในฐานะที่มีภูมิหลังแตกต่างกันด้านครอบครัว เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการสอนตรงกับหลักการที่ว่าการศึกษา กับสังคม เป็นสิ่งที่จะแยกออกจากกันไม่ได้^{๑๓} ความยั่งยืนของสังคมเกิดขึ้นจากความหลากหลาย และเครือข่ายความเชื่อมโยงของสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมที่มีค่าของประเทศเป็นรากฐานในการสร้างสังคมที่มีภูมิทัศน์ด้านการศึกษาที่จะเติบโตอย่างมีเอกลักษณ์และมีพลวัตสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องการองค์ความรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้ง การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไป ยังสิ่งที่ไกลตัวเพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับได้รวดเร็วกว่า ดังนั้นจึงควรมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่น ตน แทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัว ซึ่งทำให้

^{๑๑} ชรินทร์ มั่งคั่ง, องค์ความรู้หลักสูตร และการสอนสังคมศึกษา Knowledge of Curriculum and Teaching in Social Studies, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 256๑), 4๓๕

^{๑๒} ทิศนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

^{๑๓} ชรินทร์ มั่งคั่ง, เอกสารคำสอน กระบวนวิชา 071713 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา Social Studies Curriculum Development, (เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑)

ผู้เรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักชีวิต ไม่เข้าใจและ
ไม่มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
รอบตัวเอง

โดยงานวิจัยทางการศึกษาจาก
นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าการจัดการศึกษา
เพื่อตอบสนองต่อการจัดการเชิงพื้นที่นำไปสู่
การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและ
ประยุกต์ต่อการจัดการเรียนการสอนตาม
ความเหมาะสมได้อีกด้วย อาทิ อภัยชนม์
สังจะพัฒนกุล^{๑๔} ได้นำเสนอแนวทางการใช้
กระบวนการสรรค์สร้างความรู้ในการจัดการ
เรียนการสอนประวัติศาสตร์ล้านนาโดย
บูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้
กระบวนการสรรค์สร้างความรู้ จำนวน 6
หน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์^{๑๕}
ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น
โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อ
ชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา
ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบคะแนน
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

^{๑๔} อภัยชนม์ สังจะพัฒนกุล, การนำเสนอ
แนวทางการใช้กระบวนการสรรค์สร้างความรู้
ในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
ล้านนาโดยบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
, (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๔)

^{๑๕} รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์, ผลการจัดการ
เรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดล
เลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น :
กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา, (คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗)

ของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
2) การทดสอบคะแนนเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น
ของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
สอดคล้องกับชรินทร์ มั่งคั่ง^{๑๖} และคณะ ได้
ทำการศึกษารูปแบบมวลประสบการณ์เชิง
พื้นที่เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของ
นักเรียน ในชุมชนเหมืองแม่เมาะ จังหวัด
ลำปาง พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการ
การนิเวศวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อเสริมสร้าง
จิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของโลกสำหรับโรงเรียน
ในเหมืองแม่เมาะ และความพึงพอใจของ
ผู้เรียนต่อหลักสูตรท้องถิ่นเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มากที่สุด นอกจากนั้นชรินทร์ มั่งคั่ง ได้
ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นผ่าน
พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนชาติพันธุ์บ้าน
ผาด่าน ตำบลทากาศเหนือ อำเภอแม่ทา
จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่านักศึกษา
สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย
ทางด้านกายภาพของชุมชนและนำมาพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดโรงเรียนวิถี
ปัญญาชุมชนและพบว่าผลการใช้หลักสูตรที่
เป็นทุนสังคมสามารถสร้างความตระหนัก
ให้แก่ผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของชุมชน
ออมสิน จตุพร ได้อ้างถึง Kennedy ใน
บทความของเรื่องหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้พลเมือง
แนวคิดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างความเป็น

^{๑๖} ชรินทร์ มั่งคั่ง, รูปแบบมวล
ประสบการณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก
สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ในชุมชนเหมืองแม่
เมาะ จังหวัดลำปาง, (นศรปฐม : Silpakorn
University เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม, 2560)

พลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21^{๑๖} ได้กล่าวถึง การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีนั้นจะต้อง เริ่มที่โรงเรียนขยายไปยังชุมชนและสังคมซึ่ง จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ๔ อย่าง คือ หลักสูตร ชุมชน โลกและเรื่องที่เกี่ยวข้อง ตนเอง ในด้านหลักสูตรเนื้อหาสาระหลัก คือ เรื่องความรับผิดชอบด้านสังคมและจริยธรรม การจัดการสอนแบบบูรณาการการเตรียมตัว ผู้เรียนที่มีการรับมือกับปัญหาต่างๆได้

จากเหตุผลดังกล่าวการจัดการเรียนรู้ เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษาจะช่วยปลูกฝังให้ ผู้เรียนมีความรักและความผูกพัน รวมทั้ง ทัศนคติในท้องถิ่นของตน เพื่อให้เกิดความ สำนึกหวงแหนและดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ จนนำไปสู่ความเข้าใจและส่งเสริมทักษะ จริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะความเป็น พลเมืองโลกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ นำเสนอในบทความนี้มี ๒ ข้อ คือ

๑. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการจัดการ เรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา

๒. เพื่อเสนอกรอบแนวคิดการจัดการ เรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เปน การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ใน การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จาก การสรุปเป็นความรู้ใหม่ ตามวิธีการศึกษาหา ความรู้ความจริงตามวิธีการของเบคอน แบบ อุปมานแบบเบคอนเนียน (Baconian Induction)^{๑๗}

๓. กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธี เจาะจง (Purposive sampling) จาก ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านสังคมศึกษา จำนวน ๙ คน

๔. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

^{๑๖} ออมสิน จตุพร, หลักสูตรเพื่อการรู้พลเมือง แนวคิดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างความเป็น พลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21, (คณะศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๗)

^{๑๗} ฤตินันท์ สมุทรทัย, การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ Research for Learning Development, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (เชียงใหม่ : ครองช่างพริ้นท์-ดีจ จำกัด, ๒๕๕๘), ๓

๕. พัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดการส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียน

๖. เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม

๗. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและสรุปผล

๔. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ตอบวัตถุประสงค์ สามารถนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา

ที่	กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา	นักวิชาการ				
		ใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์, 2539	วิชัย ประสิทธิ์วิฑูริ์เดช, 2542	บุญเรือง ขจรศิลป์, ๒๕๔๓	ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2560	Keri Facer, 2012
๑	ศึกษาบริบทในพื้นที่	✓	✓	✓	✓	✓
๒	ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน		✓		✓	
๓	กำหนดคำอธิบายรายวิชา ให้เหมาะสมกับพื้นที่	✓	✓		✓	
๔	วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่น		✓	✓	✓	✓
๕	จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	
๖	ตรวจสอบคุณภาพก่อนการนำไปใช้จริง	✓	✓		✓	✓
๗	นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้	✓	✓	✓	✓	
๘	ปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓

จากตาราง สามารถสรุปความสอดคล้องของกรอบแนวคิดของนักวิชาการ ๖ ท่านที่ได้เสนอกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา ได้ดังนี้

๑) ศึกษาบริบทในพื้นที่ จากการศึกษาวิเคราะห์บทเรียน และบทความทางวิชาการ

ทางสังคมศึกษา พบว่าสภาพพื้นที่ที่ศึกษามีความหลากหลายด้วยปัจจัยทางสังคมในพื้นที่

๒) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๓) กำหนดคำอธิบายรายวิชาการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่รายวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับพื้นที่

๔) วิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

๕) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่รายวิชาสังคมศึกษาให้กับผู้เรียนตามแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทักษะทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

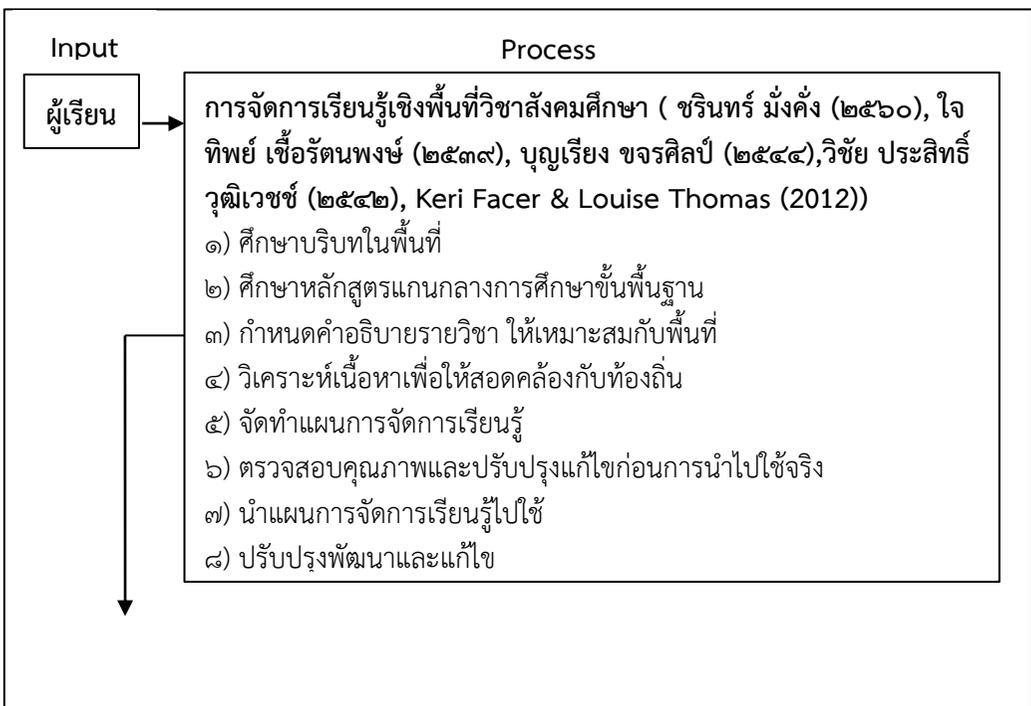
๖) ตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนเกี่ยวกับสังคมศึกษาและจริยธรรม

๗) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับผู้เรียน ตามแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ทักษะทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

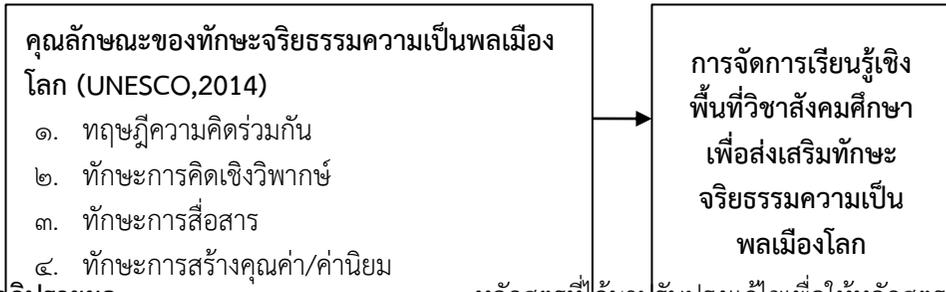
๘) ปรับปรุงพัฒนาและแก้ไขเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนจริงได้ โดยใช้ทักษะทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกให้เกิดขึ้นในผู้เรียน

ผู้ทำวิจัยได้ออกแบบเครื่องมือส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียนตามกรอบการศึกษาความเป็นพลเมืองโลกของ UNESCO ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตามกรอบที่แนวคิดที่ผู้วิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้มีความครอบคลุมองค์ประกอบมากขึ้น จึงนำมาสรุปกรอบแนวคิดดังภาพ

ตอนที่ 2 การเสนอกรอบแนวคิดการส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียนตามกรอบการศึกษาความเป็นพลเมืองโลกของ UNESCO ที่มา : Global Citizenship Education Preparing learners for the challenges of the 21st century ,2014

Output

๕. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์^{๑๕} ที่กล่าวว่า ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในชั้นตอนนี้ต้องมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรระดับท้องถิ่น จากสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน การกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชา ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาดังกล่าว จัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน และ สื่อประกอบการเรียนรู้ หลังจากนั้นตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตรเพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง และปรับปรุงแก้ไขจากการประเมิน

หลักสูตรที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์^{๒๐} ที่กล่าวว่า วิเคราะห์จากสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ศึกษาคำอธิบายรายวิชาจากหลักสูตรจัดทำแผนการสอนโดยใช้ข้อมูลดังกล่าวนำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนและลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และกำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง โดยให้เป็นไปตามผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น แล้วนำไปจัดทำแผนการสอน มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรของผู้สอนด้วย และมีการประเมินผลหลักสูตรทำขึ้นหลังจากนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และสามารถเก็บข้อมูลผลของการนำไปใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ใหม่ในครั้งต่อไป

^{๑๕} ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนา

หลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙). ๑๒๔ – ๑๓๓

^{๒๐} วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์, การพัฒนา

หลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น, (กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ลิฟ เพรส จำกัด, ๒๕๔๒). ๑๕๐ – ๑๕๒

อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเรือง ขจรศิลป์^{๒๑} ที่กล่าวว่า มีการศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อการจัดหลักสูตรเชิงพื้นที่ วิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรเชิงพื้นที่ นำหลักสูตรเชิงพื้นที่ไปทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ ชรินทร์ มั่งคั่ง^{๒๒} ที่กล่าวว่า ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนนั้นๆ และวิเคราะห์ข้อมูลจัดลำดับความสำคัญทำเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตร ท้องถิ่นและพิจารณาความเหมาะสมกับท้องถิ่น ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรแม่บทและดำเนินการปรับขยายให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู และสื่อการสอน ตรวจสอบคุณภาพและดำเนินการทดลองใช้ นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่าง

ใกล้ชิด ปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการใช้หลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร

และสอดคล้องกับแนวคิดของ Keri Facer & Louise Thomas^{๒๓} กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่จะศึกษาบริบทในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางสู่การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ พื้นที่ท้องถิ่น ที่เริ่มต้นด้วยการทำแผนที่ ทรัพยากร โอกาสและความเชี่ยวชาญที่จัดขึ้น โดยที่หลักสูตรได้รับการพัฒนาจากความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและเครือข่ายของชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนจากหลักสูตรเชิงพื้นที่ แนวทางการทำงานร่วมกัน เพื่อติดตามและประเมินผล การสะท้อนและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่

2. การเสนอกรอบแนวคิดการส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียนตามกรอบการศึกษาความเป็นพลเมืองโลกของ UNESCO มี 4 ประการ ได้แก่ 2.1) ทักษะผู้คิดร่วมกัน 2.2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ 2.3) ทักษะการสื่อสาร และ 2.4) ทักษะการสร้างคุณค่า/ ค่านิยม โดยตัวบ่งชี้เหล่านี้ได้ดัดแปลงมาจาก A.Cabezudo บทนำเกี่ยวกับหลักการการศึกษาความเป็นพลเมืองโลก การศึกษา

^{๒๑} บุญเรือง ขจรศิลป์, รายงานวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาโคมนม : กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25๔๓).

๒๑

^{๒๒} ชรินทร์ มั่งคั่ง, อุดมคติวิทยา หลักสูตร สังคมศึกษาเพื่อปวงชน Ideology : Social Studies Curriculum for all, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), ๔๕๕

^{๒๓} Keri Facer & Louise Thomas, Towards an Area-Based Curriculum? Creating space for the city in schools, (MANCHESTER METROPOLITAN UNIVERSITY, 2012)

ความเป็นพลเมืองโลก^{๒๔} ฟอรัม, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย, ธันวาคม 2013 (แปลและอ้างอิงจาก Global Citizenship Education UNESCO, 2014) ซึ่งการศึกษาการเป็นพลเมืองโลก (GCE) เป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของโลก ประกอบด้วยทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกที่สอดคล้องกับแนวคิดของออยสันและโครเจอร์^{๒๕} ที่ว่าผู้เรียนต้องเข้าใจถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต มีการประเมินผลการกระทำของตนเองที่จะทำให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ตนเองได้วางแผนไว้ สอดคล้องกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ เป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล^{๒๖} ผู้สอนจำเป็นต้องใช้วิธีการ “จากบนลงล่างจากล่างขึ้นบนหากเราจะเปลี่ยนสถาบันการศึกษาที่ไม่อยากเปลี่ยนแปลงได้ง่าย” สำหรับนักเรียน สิ่งนี้อาจจะต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริม

พฤติกรรมและความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้เรียนและการประเมินตนเองในวงการศึกษาเกี่ยวกับสมมติฐานและการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้ก่อนที่จะมีการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม และการเรียนการสอนการเปลี่ยนแปลงที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นองค์รวมและส่งเสริมการรับรู้ถึงความท้าทายในท้องถิ่น ความตระหนักที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ส่งเสริมการสนทนาและการเรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยความเคารพ ตระหนักถึงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม นโยบายระดับชาติ และความเป็นมาในระดับสากลที่ส่งผลต่อการสร้างคุณค่าส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์โดยยึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา^{๒๗} มีความสำคัญและมุ่งเน้นการแก้ปัญหา และพัฒนาความยืดหยุ่นและความสามารถในการกระทำ^{๒๘} ส่วนในด้านการปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองโลก สอดคล้องกับบริมเมอร์^{๒๙} กล่าวว่า ผู้เรียนควรรู้จักการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาของโลก เห็นความสำคัญและแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อ

^{๒๔} UNESCO, Global Citizenship Education – Preparing learners for the challenges of the twenty-first century. (Paris : UNESCO,2014).

^{๒๕} Hunter, A. , Knowledge Skills Attitudes and Experiences Necessary to Become Globally Competent, (Lehigh University, 2004).

^{๒๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ, ๒๕๔๖), หน้า ๒๘๗

^{๒๗} วจ.ติก. ๒๐/๕๒๑/๒๙๔.

^{๒๘} UNESCO, Global Citizenship Education – Preparing learners for the challenges of the twenty-first century. (Paris : UNESCO,2014),12.

^{๒๙} Reimers, F., Educating for global competency. [Online], 20 July 2019, www.sagepublication.com

ภูมิภาคต่างๆ และเคอร์เรน^{๓๐} กล่าวว่า ผู้เรียนต้องแสดงออกถึงความตระหนักว่าการกระทำของตนเองมีผลต่อโลกและโลกก็มีอิทธิพลต่อตนเอง สอดคล้องกับงานของอนุช อภาภิรม อ่างในชินทร์ มั่งคั่ง^{๓๑} ได้เสนอทฤษฎีอนาคตในเชิงที่เป็นอเทวนิยมที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจัง คติพุทธใช้อุบายนี้คือการมองเห็นความไม่เที่ยงของชีวิต สอดคล้องตามคำสอนของพุทธศาสนาที่ว่า “ตถาคตตรัสรู้เข้าใจทำนองธรรมนั้น ครั้นตรัสรู้แล้ว เข้าใจชัดแล้วก็บอก แสดงบัญญัติ ตั้งไว้ เปิดเผย แจกแจงทำให้ง่ายถึงข้อที่ว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน”^{๓๒} ประโยชน์ของทฤษฎีนี้ นับว่ามีคุณค่าต่ออนาคตศึกษาและความเป็นพลเมืองโลกโดยไม่ได้พิจารณาถึงเหตุปัจจัยของมันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งยังอ้างถึงทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (Moral Tree Theory) ของดวง

เดือน พันธุมนาวิณ อ่างในชินทร์ มั่งคั่ง^{๓๑} ได้พัฒนาขึ้นโดยมีพื้นฐานทางความคิดจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมโคลเบอร์ก (Kohlberg , 1927 - 1987) แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะ ๘ ด้าน คือ ให้แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์เป็นพลเมืองโลกที่มีปัญญาธรรมคารวธรรมและสามัคคีธรรม

๖. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ผู้สอนที่นำผลการวิจัยไปเป็นกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา ไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้พื้นที่นั้น ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น สามารถ

^{๓๐} Hunter, A. (2006). What does it mean to be Globally Competent ?. *Journal of Studies in international Education*. (Lehigh University, 2006), 267-285.

^{๓๑} ชรินทร์ มั่งคั่ง, อนาคตวิทยา ทฤษฎี และเทคนิคการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา : Futurology Theory and Techniques for Social Studies Learning Management, (เชียงใหม่ : ไดมอนด์ กราฟิ ก รุป, ๒๕๕๙). ๔๖ - ๔๗

^{๓๒} อง. ดิ.ก. ๒๐/๕๗๖/๓๒๑

นำกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษาไปใช้เพื่อส่งเสริมทักษะจริยธรรม ความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบการศึกษา ความเป็นพลเมืองโลกของ UNESCO

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

^{๓๓} ชรินทร์ มั่งคั่ง, เรื่องเดียวกัน, ๕๓ - ๕๕

การนำกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษาไปใช้นั้นควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นการใช้เนื้อหา ตามความเหมาะสมของบริบทในแต่ละพื้นที่ของผู้เรียน ๒.๒ ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการส่งเสริมทักษะจริยธรรมด้านอื่นๆที่จำเป็นต่อผู้เรียนในการนำเสนอกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่วิชาสังคมศึกษา

ผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการวัดผลและประเมินผล

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการส่งเสริมทักษะจริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบการศึกษาความเป็นพลเมืองโลก

บรรณานุกรม

๑. คัมภีร์พระไตรปิฎก

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพระไตรปิฎกเพื่อประชาชน, ๒๕๖๐

๒. หนังสือภาษาไทย

ชรินทร์ มั่งคั่ง. เอกสารคำสอนกระบวนวิชา 071713 การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา Social Studies Curriculum Development. เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

_____. อนาคตวิทยา ทฤษฎีและเทคนิคการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา : Futurology Theory and Techniques for Social Studies Learning Management. เชียงใหม่ : ไดมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป, ๒๕๕๙.

_____. รูปแบบมวลประสบการณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในชุมชนเหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. นครปฐม : Silpakorn University เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2560, ๒๕๖๐

_____. อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน Ideology : Social Studies Curriculum for all. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

_____. องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา Knowledge of Curriculum and Teaching in Social Studies. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

ณัฐธิดา เย็นบำรุงและจุฑามาศ พูลสวัสดิ์. Vibrant Lampang กลมกล่อมไปกับวัฒนธรรมเมืองลำปาง, วารสารศูนย์ศึกษามหาชนและเมือง (FURD_RSU) : 1-7, ๒๕๖๐.

ของ UNESCO ให้ผู้เรียนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้ระหว่างรายวิชาอื่นๆ

ทีศนา แชมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่
๑๒. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ, ๒๕๔๖.

รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์. ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น :
กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์เลิฟ เพรส
จำกัด, 2542.

สุชาติ ศรียารัตน์. การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น : ปัญหาทางญาณวิทยา และการต่อยอด
ความรู้ Research for Local Community Development - RLCD :
Epistemological Problems and Applications, 2560.

อภัยชนม์ สัจจะพัฒนกุล. การนำเสนอแนวทางการใช้กระบวนการสร้างสรรค์สร้างความรู้ในการ
จัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ล้านนาโดยบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่
ยั่งยืน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

อรุณรัสมิ์ บำรุงจิตร์. การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการ
สร้างความรู้และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยามเพื่อพัฒนาทักษะจริยธรรมในศตวรรษที่
21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2556.

ออมสิน จตุพร. หลักสูตรเพื่อการรู้พลเมืองแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างความเป็น
พลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, ๒๕๕๗.

๓. หนังสือภาษาอังกฤษ

Hunter, A. Knowledge Skills Attitudes and Experiences Necessary to Become
Globally Competent. Lehigh University, 2004.

Hunter, A. What does it mean to be Globally Competent?. Journal of Studies
in international Education. 10: 267-285, 2006.

KERI FACER. TOWARDS AN AREA BASED CURRICULUM : MANCHESTER
CURRICULUM LITERATURE REVIEW. MANCHESTER METROPOLITAN
UNIVERSITY, 2009.

Keri Facer & Louise Thomas. Towards an Area-Based Curriculum? Creating
space for the city in schools, 2012.

Reimers, F. Educating for global competency. Retrieved August 20, 2015, from
www.sagepublication.com, 2009.

UNESCO. Global Citizenship Education – Preparing learners for the challenges of the twenty-first century. Paris, UNESCO, 2014.

UNESCO. The ABCs of Global Citizenship Education : programme and meeting document UNESCO, 2017.

